

Menns sårbarhet

Jobbtap kan gå på helsa, barna og ekteskapet løs.

Vi leser stadig om nye nedbemanninger i oljesektoren. Dette berører spesielt menn, siden det er flest menn som jobber i denne sektoren. Forskning viser at det kan være svært belastende å bli nedbemannet – spesielt for menn.

Sammen med Kjetil Telle i Statistisk sentralbyrå (SSB) og Mark Votruba (Case Western Reserve University) har jeg forsket på hva som skjer med dem som opplever nedbemanning og familierne deres. Forskningsprosjektet var finansiert av Norges forskningsråd og benyttet registerdata for hele Norges befolkning fra Statistisk sentralbyrå.

Resultatene er tankevekkende. I studien «The effect of plant downsizing on disability pension utilization» (Journal of European Economic Association) viser vi først at å jobbe i en bedrift som nedbemanner gir inntektstap, arbeidsledighet, samt økt sannsynlighet for å bli uføretrygdet. Vi spør deretter hvorfor nedbemanning gir flere uføretrygdede. Går nedbemanning på helsens løs, eller fanger vi opp marginale arbeidstager som allerede sliter med dårlig helse? SSBs registerdata gir oss dessverre lite informasjon om helse, men vi vet om folk er døde eller levende.

Til vår store overraskelse viser analysene at å jobbe i en bedrift som nedbemanner, gir en betydelig økning i sannsynligheten for å dø.

Våre resultater på norske data er sammenfallende med flere studier fra både andre land og Norge, som viser at nedbemanning gir inntektstap, arbeidsledighet, økt uføretrygd og økt dødelighet. I tillegg viser flere studier at når menn mister jobben grunnet bedriftsnedleggelse, øker sannsynligheten for bruk av antidepressive midler og innleggelse på sykehuset for selvpåført skade eller for psykiske lidelser.

Interessant nok finner disse studiene ikke tilsvarende effekter på psykisk helse for kvinnene.

Det er ingen tvil om at nedbemanning kan være svært belastende for den som opplever det. Dette gjorde oss nysgjerrig på hvordan familien

Flere studier viser at når menn mister jobben grunnet bedriftsnedleggelse, øker sannsynligheten for bruk av antidepressive midler og innleggelse på sykehuset for selvpåført skade eller for psykiske lidelser, skriver artikkelforfatteren. Foto: Kristian Helgesen, Bloomberg

Til vår store overraskelse viser analysene at å jobbe i en bedrift som nedbemanner, gir en betydelig økning i sannsynligheten for å dø

Fredagskronikk Mari Rege

blir påvirket når mor eller far berørt av nedbemanning. I studien «Parental Job Loss and Children's School Performance» (Review of Economic Studies) undersøker vi hvordan mor og fars jobbtap påvirker barnas skolekarakterer.

Studien viser at barn med far som mistet jobben i bedriftsnedleggelse, får dårligere skolekarakterer i 10. klasse enn andre barn. Vi finner derimot ingen

Oljesmellen

- Hvilke konsekvenser får prisfallet på olje?
- Hvordan skal norsk økonomi tilpasse seg?

Tidligere i serien:

16. januar: Anatole Kaletsky: «Selg unna oljefeltene nå»

18. januar: Daniel Rennemo: «Oljeprisen gir oppkjøp og fusjoner»

21. januar: Steinar Juel: «Oljeprisbølge eller strukturskifte»

negativ virkning av at mor mistet jobben. Tvert imot, vi finner en antydning til at mors jobbtap har en positiv virkning på barnas skolekarakterer.

Hvordan kan fars jobbtap gi barnet dårligere karakterer?

Vi vet fra faglitteraturen at familiens inntekt kan ha betydning for barnets utvikling. Analysene våre viser at fars jobbtap medførte en større reduksjon i familieinntekten enn mors jobbtap, men også at disse endringene i familieinntekten ikke kan forklare hvorfor fars jobbtap gir dårligere skolekarakterer.

En annen årsak kan være at barnas skolekarakterer blir

påvirket negativt av at far går arbeidsledig, av at foreldrene blir skilt eller av at familien må flytte. Analysene tyder på at heller ingen av disse årsakene forklarer våre funn.

Resultatene våre er imidlertid konsistente med studiene vist til ovenfor, som tyder på at det er en større psykisk belastning å miste jobben for menn enn for kvinner. Det kan hende at jobbtap er en større påkjenning for far enn for mor, og far makter ikke å skåne barnet mot denne påkjenningen.

Rolleteorier fra fagfeltet sosiologi hevder at menn i større grad enn kvinner identifiserer seg som familiens hovedforsørger, og det kan derfor være sosialt belastende å miste jobben. Sammenlignet med far har mor flere positive rolleidentiteter, og å miste jobben innebærer i mindre grad et tap av identitet. Spesielt er mors identitet sterkere knyttet til omsorgsrollen i familien.

Rolleteorier sier også at fars jobbtap kan skape konflikter i ekteskapet ved å utfordre det tradisjonelle kjønnsrollemønsteret med far som hovedforsørger. I studien «Plant Closure and Marital Dissolution» (SSB working paper) finner vi resultater som er konsistente med nettopp dette. Studien viser at når menn mister

jobben, øker sannsynligheten for skilsmisse, og virkningen er spesielt stor dersom mannen er hovedforsørger.

Vi finner derimot ingen virkning på skilsmisse av at mor mister jobben.

På sikt vil kanskje fedres økte deltagelse i omsorgsarbeid på hjemmebane gi dem flere positive rolleidentiteter, noe som kan gjøre dem mindre sårbare av å miste jobben.

Men inntil videre må vi være forberedt på at den kraftige nedbemanningen i oljesektoren kan gå på helsens løs, barna og ekteskapet løs.

Mari Rege, professor i økonomi, Handelshøgskolen ved UiS og ESOP ved UiO

Mer debatt på side 28-29 →

Nye perspektiver - nye svar
Siv Jensen

Nøytrale kommunikatorer i departementa?
Arne Hjeltens

Kunnskapsløst
Otto Søbørg

Tid for å tenke smått
Camilla Tøpfers og Silviya Seres

Fredagskronikken

Alexander Cappelen

Bård Harstad

Ola Kvaløy

Katrine Løken

Simen Markussen

Mari Rege

Karen Helene Ulltveit-Moe

Debattansvarlig: Vidar Ivarsen **Telefon:** 22 00 10 59 **Sentralbord:** 22 00 10 00 **Epost:** debatt@dn.no **Telefaks:** 22 00 11 10

Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn inklusive mellomrom **Underinnlegg/replikk:** Maks 1500 tegn (ca. 250 ord) **Legg ved portrettfoto.**

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.